

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Bugenhagenii Pomerani Annotationes ab ipso iam
emissæ. In Deuteronomium**

Bugenhagen, Johannes

Basileae

VD16 B 9247

Capvt VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36133

IN omnibus prædictis & ferè usq; ad .XII. caput fidem diligenter requirit Moyses, ut fidamus deo & timeamus, quemadmodum supra diximus.

Quando dicit gētes plures & fortiores te, fidem certe huius uerbi requirit, & simul hanc ualido ariete oppugnat, cui plagæ statim infra medetur euāgelicus propheta nō iam legislator. Si dixeris, inquit, in corde &c. Vide quā hac re tentati sint corda impiorū, id est, non credentiū uerbo dei, Nu. 13 & 14. Terra quā lustrauimus &c. Pietas uero solum respicit in uerbum dei ubi etiam omnia desperata uidētur, ubi etiam omnes contra sentiunt &c.

Percuties ut percutias.

Vsq; ad internitionem.

Anathematizabis eas ne in eas cum &c.

Quod gentes uult deleri, iudicium ut supra diximus uidet in impios, de quo lege Sap. 12. Et hoc ipsum pertinet ad primū præceptū, ne quid sustineamus qd' nos à uerbo dei quacūq; religionis aut sanctitatis specie auertat, ut suscipiamus cultum dei, quem uerbum dei ignorat. Quia, inquit, seducet filium tuum. Oportet quidem diligere proximū etiam inimicū, sed non contra primū præceptum, ut infra uidet ca. 13. Si tibi uoluerit persuadere frater tuus &c. Itaq; intellige hic legem esse latam secundū primum præceptū, non su-

turū aliquid prædictum, facti enim sæpe sunt huius legis transgressores sed in malum sibi &c.

Aras eorum.

Ita neq; nos possumus euangeliū rursum inducere & euangelicū populū, nisi cuertamus omnia in quibus homines confidunt & salutem sperant, sed uide ut paulatim hoc facias, sicut infra dicemus. Ipse consumet &c. quod non melius fiet quàm prædicando euangeliū quod tibi cōmissum est, qui est gladius spiritus, contra Canan. eas gentes, quo dominus paulatim conterit & occidit impietates & idola cordium & AntiChristi regnū. Tantum te cogitato ministrum ut fidelis sis, ceterum deo cōmitte fructū, Deus quidem conterit gentes sed per ministros, de quo supra aliquando diximus.

Populus sanctus es domino,

Id est, segregatus illi, ut nullo alio cōtamineris, ut tu sponsa serues fidem marito, confide illi non idolis, non tuis operibus & iusticijs.

Te elegit &c.

Hic propheta est Moises non legislator. Cōmendat hic apertis uerbis gratiā. Te elegit. Electionis dei est quod sumus populus dei. Sed num elegit propter merita &c. Nō. sed quia, inquit, dilexit te. Sic & psal. 43. Quā dilexisti eos &c. Ephe. I. Elegit nos in Christo ante constitutionē mūdi & dilectos fecit nos in dilecto filio suo. Et scies. Et scias uel scito nunc. Vides omnia facta

propter primum p̄ceptum suscipiendum.

Fortis] ergo fide, quia tuus est cui portæ inferorū
p̄ualere nō possunt, ergo & time quia contemnens
eius potentiam fugere non potes.

Fidelis] ergo confide, quia promissa p̄stat, seip̄
sum negare non potest, ergo & time quia contemnen
tibus proculdubio ueniunt quæ cōminatus est.

Custodiens &c.] De hoc supra diximus.

Statim. Quid ergo est q̄, deus patiens scribitur,
expectans ad p̄nitentiam? Respondeo. Qui non cre
dit iam iudicatus est, ut maxime hoc nondum sentiat,
ut maxime mūdus nondum uideat &c. Excæcatio &
damnatio statim adest contemnentibus dei uerbum,
magna uero gratia est si resipiscant.

Si postq̄.

Hæc est benedictio obedientium deo, id est, credentiū.
Hic necessario deus fit impijs mendax. Aiunt enim, ta
men ista etiam dat Turcis & gētibus & sæpe plus illis
qui uiuunt cōtra deū, ut psal. Quorum filij sicut no
uella plātationes &c. Et alibi, Saturati sunt filijs &c.
Hic ergo claudendi sunt oculi ratiōis & sp̄ū uidendū
qd̄ sp̄us dicat eccl̄. s̄ijs, Necesse est uerbū dei esse uerū.
Primū increduli siue gētes ista inquirūt, credētibus aut̄
adijiūt. Matt. 6. Illi distorquentur anteq̄ habeāt &
timent ne perdāt. Hi aut̄ absq̄ solitudine & accipiūt
et amittūt, et, ut Paulus dicit, sūt tanq̄ nō habētes &c.

Illi non agnoscunt se à deo accipere, iccirco his ipsis rebus quibus abundare uidentur pereunt misere carne non uidente. Hi uero, quia agnoscunt benefactorem cū gaudio & bona cōscientia utūtur rebus gratias agentes, ut ait Paulus. Hi habent dominū, illi non habent, ut indicant loci prædicti ex psalmis. Non est pax impijs, dicit dominus. Et in Prouerb. Melior est buccella panis sicca &c. Et in psal. Melius est modicū iusto &c. Hinc est q̄ in psalmo dicitur, Diuites eguerūt &c. Sic & de filijs intellige, de quibus quædam dicunt, Beata steriles &c. Itē, diues in inferno, Habeo & quinque fratres. Itaq; talia benedictione dei accipiunt credentes, ut Ioseph. Incredulis augetur maledictio ubi talia accipiunt, cū quia non agnoscunt datorem, tum quia per talia torquentur, etiam secundū carnem & magis excæcantur, ut non redeant ad deum. Deinde hoc quoq; dicimus, q̄ impij in omnibus creaturis peccant, etiam dum uescuntur ista aura etherea, & peccatū est quicquid agunt & uiuunt, utuntur enim re non sua. Nam omnia in Adam perdidimus, quæ soli credentes per Christum receperunt, de quo est psal. 8.

Horrendæ quidē fuerūt infirmitates Aegypti, sed magis horrenda illorū excæcatio quā caro nō uidet.

Hostibus tuis] id est, ueritati resistentibus qui non possunt sustinere populum dei.

Deuorabis, quod illi gladio, nos gladio spūs

facimus quo occiditur AntiChristi regnū in conscientijs hominum. secundū illud, Portæ inferi &c.

Si dixeris.] Impugnatur quidem fides nostra qua si non pares simus tantis tentationibus, regno Satanae, toti mūdo aduersanti & quærenti nos ad mortem, id quod est fragilitatis nostræ, in quo ostendit nos deus nobis. sed scire oportet q̄ manus domini nondū est abbreviata &c. [Scrabrones.] Vide Exo. 33.

& Iosue. 24. his confortatur fides populi, ut non timeat potentiam & multitudinem aduersarij populi, quā adeo contemptam habeat dominus ut non gladio sed minutis animantibus eiecturus sit anteq̄ ipsi introeāt. Sic & irrisit potentiam Pharaonis deus & sapientiam philosophorū eius, dum immisit eis omnis generis muscas &c. I. Cor. I. Quod infirmū est dei &c.

Paulatim. Sic & Exo. 23. Quæ est optima instructio illis qui pugnaturi sunt gladio uerbi ne statim ui irrupentes prouocent potius mala quàm promoueant bona, Ipsi doceāt ut alij crescant ex fide in fidem donec dominus paulatim cōterat in cordibus quicquid gentile est & dei uerbo aduersum &c.

Non concupisces.

Necessarium præceptū. Quicquid auri & argenti, honoris & cōmodi te auocat à uerbo dei, hoc scito ad idolum pertinere, Caue ne aliquid eorum concupisces, aut si illud tibi acciderit cōfiteri domino iniquitatem

tuā, & caue ne aliquid suscipias, contra deū enim suscipis & eius ueritatē. Quid multos hodie detinet ne suscipiāt Euangeliū q̄ q̄ cū Gerazenis dolēt & nolūt sibi dānūrerū fieri, alioqui libēter passuri Iesum &c.

CAPVT VIII.

Nihil aliud agit q̄ quod ante. Ne obliuiscātur dei &c. Recordaberis. Ex præteritis beneficijs uult confirmari ipsorum fidem ne deficiant à deo, etiā si tentatio eis uenerit &c. Affligeret.]Heb. Humiliaret, id est paulatim te mortificaret & tuam uoluntatem frangeret, ut disceres pendere ex eo solo.

Atq; tentaret & nota &c.

Insignis est hic locus uel uno uerbo expressus, q̄ deus tentat nos, ut sciat qui simus intus & in cute, dum ad hoc tentat ut nos sciamus qui simus. Ipse experiri dicitur dum nos eo docēte & tentationibus probante experimur. Extra tentationē etiam sancti hypocrisi non carēt sed occultissima, sicut de pio Ezechia legis. 2. Paral. 32. In omnibus operibus suis fecit prospere &c. Impij uero hypocrite, qui non suscipiunt uerbū dei, uidētur nihil aliud amplecti q̄ uerbum dei, sed ubi inuulgatum fuerit persequūtur. Luc. 2. Ut reuelētur ex multis cordibus cogitationes &c. Fatemur & nos amplecti dei mandata deiq; ueritatē, sed tentatio docet nos